

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/243/17
Rady Powiatu Gryfickiego
z dnia 19.12.2017 r.

POWIAT GRYFICKI

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

**POWIATOWY
PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2018 -2022**

Gryfice 2017

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Rozdział I	4
Wiadomości ogólne	4
1. Cele Programu.....	4
2. Adresaci Programu	4
3. Realizator Programu.....	4
4. Podstawa prawna Programu.....	5
5. Definicja przemocy w rodzinie.....	6
6. Formy przemocy w rodzinie.....	6
Rozdział II	7
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie gryfickim.....	7
Analiza SWOT.....	15
Rozdział III	17
Realizacja Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy na lata 2018 – 2022.....	17
1. Zadania realizatorów Programu.....	17
2. Formy pomocy rodzinie dotkniętej przemocą	21
3. Przewidywane efekty realizacji programu.....	23
Rozdział IV	24
Obszary i harmonogram działań.....	24
Źródła finansowania.....	25
Monitorowanie Programu.....	25
Baza teleadresowa podmiotów na terenie powiatu gryfickiego udzielających pomocy w związku z przemocą w rodzinie.....	26
Zakończenie.....	28

WSTĘP

Rodzina to podstawowa komórka społeczna. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Członków rodziny łączą intymne, wzajemne uczucia, relacje, interakcje oraz odpowiedzialność.

Rodzina ma do spełnienia szereg funkcji, w tym najbardziej wiodące i najczęściej wymieniane przez socjologów są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza, emocjonalna, ekonomiczna, prokreacyjna, socjalizacyjna, rekreacyjna, kulturowa.

Większość z nas dom rodzinny postrzega, jako środowisko miłości i opieki, zapewniające poczucie bezpieczeństwa, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. To miejsce, gdzie chętnie wracamy po całym dniu spędzonym w pracy czy szkole. Rodzina to środowisko, z przebywania w którym powinniśmy czerpać radość, cieszyć się z sukcesów naszych bliskich i otrzymywać wsparcie w przypadku porażek, rozczarowań i życiowych niepowodzeń.

Jednak są także rodziny, dla których dom jest miejscem cierpienia, zagrożenia, poniżenia, lęku i rozpacz, niezależnie od statusu społecznego, poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej.

Osoby potrafiące bronić się przed przemocą w rodzinie to przede wszystkim osoby świadome swoich praw i korzystające z pomocy. Dlatego bardzo ważne jest podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w tym zakresie oraz zapewnienie potrzebującym dostępu do specjalistycznej pomocy oraz wsparcia.

Przemoc w rodzinie stała się problemem, o którym mówi się głośno. Zmieniło się w tym zakresie również prawo wprowadzając coraz skuteczniejsze procedury chroniące ofiarę przed sprawcą. Władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw oraz wolności.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487). Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga kompleksowych i długofalowych działań o szerokim zakresie.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz niwelowania jej negatywnych skutków w życiu społecznym i zwiększenia bezpieczeństwa rodzin dotkniętych przemocą tworzy się „*Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2018 – 2022*”.

Potrzeba opracowania programu dla powiatu gryfickiego wynika nie tylko z przesłanek ustawowych, ale również podyktowana jest skalą problemu na terenie powiatu.

Rozdział I

Wiadomości ogólne

1. Cel Programu

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego problemu na terenie powiatu gryfickiego, poprzez:

- * budowanie zintegrowanego i profesjonalnego systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych przemocą;
- * ochronę ofiar przemocy;
- * podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- * pomoc dla sprawców przemocy;
- * łączenie i koordynowanie działań lokalnych służb;
- * podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie problemu przemocy domowej oraz konsekwencji jej stosowania.

Sposoby realizacji zamierzonych celów:

- * diagnozowanie problemu przemocy;
- * podejmowanie działań profilaktycznych oraz edukacji społecznej; udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- * podejmowanie działań interwencyjnych zapewniających ochronę osobom krzywdzonym;
- * podejmowanie działań wspierająco-terapeutycznych wobec osób doznających przemocy;
- * podejmowanie działań edukacyjnych, korekcyjnych i terapeutycznych wobec sprawców przemocy;
- * podejmowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie umiejętności i kompetencji kadr pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- * współpraca z instytucjami na terenie powiatu, działającymi w obszarze wspierania rodziny.

2. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- * mieszkańców powiatu gryfickiego, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- * osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- * osób stosujących przemoc w rodzinie;
- * świadków przemocy w rodzinie;
- * władze lokalne oraz podmioty i służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie powiatu gryfickiego.

3. Realizator Programu

Realizatorami Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie gryfickim są:

- * Starostwo Powiatowe w Gryficach,
- * Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach,

- * Punkt Interwencji Kryzysowej,
- * Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu gryfickiego,
- * Komenda Powiatowa Policji w Gryficach,
- * Sąd Rejonowy w Gryficach i Prokuratura Rejonowa w Gryficach
- * gminne zespoły interdyscyplinarne,
- * gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych ,
- * placówki oświatowe,
- * organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
- * zakłady opieki zdrowotnej.

4. Podstawa prawna Programu

- * Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- * Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm.);
- * Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487).

Akty prawne i dokumenty uzupełniające:

- * Ustawa z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2017 poz. 682);
- * Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2017 poz. 2204);
- * Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j.Dz. U. z 2017 r. poz. 1904);
- * Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.);
- * Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 Nr 209 poz. 1245);
- * Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r; Dziennik Urzędowy RP z 2014 r. poz. 445);
- * Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22.02.2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne ” (Dz.U. 2011 Nr 50 poz. 259);
- * Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie gryfickim na lata 2017-2025;
- * Zarządzenie Nr 1/PIK/2016 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach z dnia 04.02.2016 r. w sprawie zasad i trybu powołania Punktu Interwencji Kryzysowej w Gryficach.

5. Definicja przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **definiuje przemoc w rodzinie** jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny*, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

***członek rodziny** – osoba najbliższa (tj: małżonek, rodzic, syn/córka, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu), a także osoba pozostającą w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu i inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

Do znamion kwalifikujących dane zdarzenie, jako przemoc w rodzinie zaliczyć należy cztery podstawowe kryteria:

- przemoc jest **intencjonalna**, tzn. jest zamierzonym i celowym działaniem osoby stosującej przemoc i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **siły są nierównomierne** – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy od ofiary, zarówno psychicznie jak i fizycznie. Ofiara boi się sprawcy i nie jest w stanie się bronić oraz przeciwstawić.
- **działanie lub zaniechanie sprawcy narusza prawa i dobra osobiste drugiego członka rodziny** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;
- przemoc **powoduje cierpienie i szkody psychiczne lub/oraz fizyczne** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

6. Formy przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

Przemoc fizyczna:

- Bicie
- Popychanie
- Wykręcanie rąk
- Duszenie
- Kopanie
- Policzkowanie
- Szarpanie
- Związywanie
- Inne działania z użyciem siły fizycznej naruszające nietykalność cielesną.

Przemoc psychiczna:

- Poniżanie
- Ośmieszanie

- Wyzwiska
- Groźby, zastraszanie
- Kontrolowanie, ograniczanie kontaktów
- Demoralizacja
- Ciągłe niepokojenie
- Krytykowanie
- Izolacja
- Zaniechanie (szczególnie osoby małoletniej lub osoby nieporadnej z uwagi na wiek i stan zdrowia, poprzez zaniechanie sprawowania opieki, ograniczenie pożywienia, dostępu do świadczeń medycznych, ograniczanie snu).

Przemoc seksualna:

Zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych wbrew woli osoby, jej przekonań i upodobań. Wykorzystywanie seksualne, zmuszanie do oglądania treści pornograficznych.

Przemoc ekonomiczna:

- Zabór i przywłaszczenie mienia, niszczenie mienia, pozbawienie środków finansowych
- Marnotrawienie zasobów finansowych rodziny
- Pozbawianie, ograniczanie i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb związanych z: żywnością, dokonywaniem opłat, nielożeniem na utrzymanie rodziny .

Inne rodzaje zachowań:

- Zmuszanie do spożywania alkoholu i innych środków odurzających oraz leków niezaleconych przez lekarza.

Rozdział II

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie gryfickim

Skala przemocy domowej, jej zasięg oraz problemy społeczne decydują o tym, jaki powinien być system przeciwdziałania przemocy.

Do zdiagnozowania problemu przemocy w powiecie gryfickim posłużyły dane statystyczne z ostatnich trzech lat poprzedzających okres obowiązywania programu, zebrane od podmiotów podejmujących w powiecie działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: ośrodków pomocy społecznej w gminach, gminnych zespołów interdyscyplinarnych, Komendy Powiatowej Policji oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto niezbędne okazały się dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Do opracowania diagnozy posłużyły również dane zawarte w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim na lata 2017 – 2025.

Powiat gryficki, położony jest w województwie zachodniopomorskim, na Pobrzeżu Szczecińskim, obejmując w większości Równinę Gryficką, środkową część Wybrzeża Trzebiatowskiego, a także małe fragmenty równin: Nowogardzkiej i Goleniowskiej. W skład powiatu wchodzi gminy miejsko-

wiejskie: Gryfice, Płoty, Trzebiatów oraz gminy wiejskie: Brojce, Karnice, Rewal. W obrębie powiatu znajdują się 3 miasta: Gryfice, Płoty, Trzebiatów.

Powiat utworzony został w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą władz jest miasto Gryfice.

Granicę północną powiatu na odcinku 40 km wyznacza brzeg Morza Bałtyckiego, od zachodu graniczy z powiatami: kamieńskim i goleniowskim, granicę wschodnią stanowi powiat kołobrzeski, a od południa powiat łobeski, którego utworzenie w 2002 roku wpłynęło na obecny kształt powiatu gryfickiego.

Na terenie powiatu występuje przemysł spożywczy i drzewny. Pas wybrzeża bałtyckiego z piaszczystymi plażami jest znaczącym atutem, który czyni turystykę ważnym elementem gospodarki.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 31 grudnia 2016 r. powiat liczy 61 160 mieszkańców.

Pomimo korzystnego położenia geograficznego powiatu, związanego ze strefą nadmorską oraz nadgraniczną, w powiecie występuje problem bezrobocia, które z roku na rok wykazuje jednak znaczną tendencję spadkową.

Bezrobocie na terenie powiatu

	2014	2015	2016
<i>Liczba zarejestrowanych bezrobotnych</i>	4 638	4 173	3 053

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie (<https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/statystyka-badania-i-analiza>).

Bezrobocie uważane jest jednak za przeważający problem, z jakim przyszło borykać się tutejszej społeczności lokalnej. Brak zakładów produkcyjnych i dużych przedsiębiorstw, które stworzyłyby miejsca pracy dla okolicznych mieszkańców powoduje migrację młodych, wykształconych ludzi do dużych miast lub poza granice kraju.

Bezrobocie powoduje zubożenie społeczeństwa i rodzi kolejne problemy. Skala tego zjawiska przejawia się między innymi w udzielanej na terenie powiatu pomocy społecznej. Statystyki ośrodków pomocy społecznej wskazują, że w latach 2014 – 2015 wzrosła liczba rodzin, które skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej z uwagi na problem ubóstwa.

Rodziny objęte pomocą społeczną na terenie powiatu z uwagi na problem ubóstwa

	2014	2015
<i>Liczba rodzin</i>	1 401	1 561

Źródło: Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim na lata 2017 – 2025.

Wśród problemów społecznych, które zmuszają społeczność lokalną do korzystania z pomocy społecznej, powodują jej bezradność oraz są źródłem dysfunkcyjności – jest także alkoholizm.

Problem nadużywania alkoholu przez osoby korzystające z pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia między członkami rodziny, ubóstwo, bezrobocie, problemy wychowawcze i przemoc domowa.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia, ze względu na charakter samego problemu (głównie jego ukrywania przez osoby pijące). Należy mieć, zatem na uwadze, że rozmiary zjawiska odnotowane w oficjalnych statystykach obarczone mogą być błędem.

Niezależnie od powyższego obserwuje się spadek rodzin, które na terenie powiatu zgłosiły się po pomoc społeczną z powodu alkoholizmu.

Rodziny objęte pomocą społeczną na terenie powiatu z uwagi na alkoholizm

	2013	2014	2015
Liczba rodzin	346	329	277

Źródło: Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfickim na lata 2017 – 2025.

Problemy społeczne, takie jak bezrobocie, ubóstwo czy alkoholizm wpływają negatywnie na sytuację materialną gospodarstw domowych, pogorszenie stanu zdrowia, pogorszenie relacji między członkami rodziny, wzrost zachowań patologicznych, takich jak przemoc domowa.

O ile te pierwsze wydają się być wpisane w znak naszych czasów to zachowania patologiczne nigdy nie były i nie powinny być akceptowane, a wręcz eliminowane z życia społecznego i rodzinnego.

Jednakże wyznając ideę „lepiej zapobiegać niż leczyć” priorytetem jest, nie dopuszczać do nawarstwiania się problemów powodujących patologie, poprzez prawidłową ich diagnozę i opracowanie skutecznych metod przeciwdziałania. W tym przypadku przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z danych statystycznych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej wynika, iż problem przemocy domowej jest obecny w rodzinach zamieszkujących na terenie powiatu, a jego rozmiary pokazują, że wymaga interwencji oraz kompleksowych działań pomocowych.

Rodziny objęte świadczeniami finansowymi z pomocy społecznej na terenie powiatu z uwagi na przemoc w rodzinie

	2014	2015	2016
Liczba rodzin	76	63	66

Źródło: dane liczbowe ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu.

Z danych przedstawionych przez 6 ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu gryfickiego wynika, że w stosunku do liczby rodzin, które skorzystały z pomocy finansowej z uwagi na problem ubóstwa, liczba rodzin dotkniętych przemocą, które wymagają wsparcia finansowego, jest stosunkowo niewielka. W stosunku do roku 2014 zaobserwowano spadek tej liczby.

Rodziny objęte pracą socjalną na terenie powiatu z uwagi na przemoc w rodzinie

	Liczba ogółem			w tym z terenu miasta			w tym z terenu wiejskiego			w tym kobiet			w tym mężczyzn		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Liczba rodzin	119	123	152	76	87	110	43	36	42	84	80	100	35	44	67

Źródło: dane liczbowe ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu.

Dane ośrodków pomocy społecznej pokazują, że w ciągu ostatnich 3 lat liczba rodzin objętych pracą socjalną, z uwagi na przemoc w rodzinie znacznie wzrosła. Większość tych rodzin zamieszkuje obszary miejskie. Pracą socjalną objęto większą liczbę kobiet w stosunku do mężczyzn. Jednak nie należy przyczyn tego upatrywać we wzroście skali problemu na terenie powiatu, a w większej świadomości społecznej rodzin, które coraz częściej zgłaszają się po pomoc oraz większe zaangażowanie i odpowiedzialność służb w pracę interdyscyplinarną na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na terenie każdej gminy powiatu działa Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego zasady powołania i funkcjonowania określa ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W skład każdego Zespołu wchodzi specjaliści do kompetencji, których należy podejmowanie działań na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową.

Zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Skład Zespołu	Liczba przedstawicieli wchodzących w skład Zespołu						
	Gmina Brojce	Gmina Gryfice	Gmina Karnice	Gmina Ploty	Gmina Rewal	Gmina Trzebiatów	Razem
przedstawiciel Policji	1	1	1	1	1	1	6
przedstawiciel oświaty	1	1	1	1	1	1	6
przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	2	4	4	1	3	1	15
przedstawiciel GKRPA	1	1	1	1	1	1	6
przedstawiciel ochrony zdrowia	1	1	1	1	1	1	6
przedstawiciel organizacji pozarządowej	1	1	1	1	1	1	6
przedstawiciel kuratorskiej służby sądowej	1	1	1	1	1	2	7
Inne osoby	-	-	-	2	-	1	3

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu.

Zespoły interdyscyplinarne tworzą ponadto grupy robocze, które powoływane są w celu rozwiązywania problemu przemocy w danej rodzinie. Dobór specjalistów w grupie roboczej jest adekwatny do składu i potrzeb rodziny. Członkami grupy roboczych mogą być pedagodzy szkolni, funkcjonariusze dzielnicowi, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, asystenci rodziny, członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz inni specjaliści.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w przypadku uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy w rodzinie podmiot do tego upoważniony wszczyna procedurę „Niebieska Karta” i w ciągu 7 dni przekazuje ją do Zespołu interdyscyplinarnego, który następnie podejmuje działania pomocowe na rzecz rodziny.

Liczba prowadzonych procedur „Niebieska Karta”

2014	2015	2016
234	188	198

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu

Na przełomie ostatnich 3 lat liczba wszczynanych i prowadzonych procedur „Niebieska Karta” na terenie powiatu była znacząca. Rok 2015 przyniósł spadek liczby prowadzonych procedur, jednak w 2016 roku zaobserwowano ponowny ich wzrost. Dane statystyczne pokazują, które z upoważnionych podmiotów otrzymały najwięcej zgłoszeń o występowaniu przemocy w rodzinie i wszczęły procedurę „Niebieska Karta”.

Podmioty wszczynające procedurę „Niebieska Karta”

Podmiot wszczynający:	Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”		
	2014	2015	2016
Policja	195	141	153
Oświata	6	9	6
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	38	38	30
Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	3	0	1
Ochrona zdrowia	0	0	0

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu

Policja jest podmiotem, który najczęściej wszczynał procedurę Niebieska Karta, gdyż najczęściej jako pierwsza otrzymuje sygnał o występowaniu przemocy lub wzywana jest na interwencje domowe. Działania Policji w tym zakresie obrazują niżej przedstawione tabele.

Liczba interwencji domowych Komendy Powiatowej Policji w Gryficach w związku z przemocą w rodzinie

2014	2015	2016
232	166	221

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Gryficach

Liczba postępowań wszczętych przez Komendę Powiatową Policji w Gryficach w związku z zawiadomieniem o występowaniu przemocy w rodzinie

2014	2015	2016
85	43	65

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Gryficach

Liczba rodzin objęta monitoringiem dzielnicowym w związku z prowadzoną procedurą „Niebieska Karta”

2014	2015	2016
192	138	173

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Gryficach

Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie

2014	2015	2016
46	55	96

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Gryficach

Liczba osób tymczasowo aresztowanych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie

<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>
5	3	1

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Gryficach

Ze statystyk Komendy Powiatowej Policji w Gryficach wynika, że w 2015 roku liczba interwencji domowych spowodowanych podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie zmalała w stosunku do roku 2014. Jednak w roku 2016 nastąpił ponowny ich wzrost, co jest proporcjonalne do wzrostu prowadzonych w powiecie procedur „Niebieska Karta”. W stosunku do roku 2015, w 2016 roku wzrosła także liczba postępowań prowadzonych w związku z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa. Jest ona jednak mniejsza niż w roku 2014.

Funkcjonariusze dzielnicowi, którzy uczestniczą w spotkaniach grup roboczych powoływanych przez Zespoły interdyscyplinarne, w 2014 roku obejmowali monitoringiem łącznie 192 rodziny, w których dochodziło do przemocy. Liczba monitorowanych rodzin spadła w 2015 roku, jednak w roku 2016 liczba ta ponownie wzrosła.

Z danych Policji wynika ponadto, że w 2016 roku znacznie wzrosła liczba nietrzeźwych sprawców przemocy domowej, którzy zostali zatrzymani do wytrzeźwienia. Natomiast w stosunku do niewielkiej liczby osób koniecznością było zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Zapoczątkowanie działań pomocowych w rodzinie, a więc wszczęcie procedury „Niebieska Karta” może mieć miejsce już w momencie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy domowej, co nie zawsze potwierdza faktyczne jej występowanie. Sytuacje konfliktowe w rodzinach zagrożone przemocą w wielu przypadkach nie wyczerpują znamion znęcania się. Oznacza to, że nie zaistniały cztery podstawowe kryteria kwalifikujące dane zdarzenie, jako przemoc domową, a więc: *intencjonalność, dysproporcja sił, naruszenie godności i praw, powodowanie cierpienia i szkód.*

W toku podjętych działań Zespoły interdyscyplinarne mogą zakończyć procedurę „Niebieska Karta” tylko z dwóch powodów, określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Należą do nich: *rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań lub ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy.*

Liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta”

w tym, z powodu:	2014	2015	2016
rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	101	112	133
ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	93	62	86
Ogółem	194	174	219

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu

Procedury zakończone z powodu braku zasadności podejmowania działań przeważają w stosunku do spraw zakończonych z uwagi na zrealizowanie planu pomocy i ustanie przemocy.

Decyzja o zakończeniu procedury poprzedzona jest wnikliwą analizą sytuacji w rodzinie, wcześniejszymi doniesieniami na temat jej funkcjonowania oraz opinią członków Zespołu lub grupy roboczej lub na skutek pracy z rodziną i spowodowania tym samym ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania. Różnica pomiędzy procedurami Niebieska Karta zakończonymi z powodu braku zasadności podejmowania działań a procedurami zakończonymi z powodu ustania przemocy i zrealizowania indywidualnego planu pomocy wynika z czasu, jaki potrzebny jest do ustalenia sytuacji rodziny. Znacznie dłużej trwa podejmowanie działań w rodzinie zmierzających do poprawy relacji między jej członkami, ustania sytuacji zagrożonych przemocą, opracowanie modelu współpracy z rodziną i zaplanowanie dla niej odpowiedniego planu pomocy. Dlatego też procedur Niebieska Karta zakończonych z tego powodu jest stosunkowo mniej.

Ogólna liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta” wzrosła w stosunku do lat ubiegłych.

Ze względu na płeć osób dotkniętych przemocą w rodzinie, powiat gryficki nie różni się od innych regionów kraju. W znacznie przeważającej liczbie osobami doznającymi przemocy są kobiety.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie

	2014	2015	2016
kobiety	234	183	153
mężczyźni	7	13	22
dzieci	100	61	78
Ogółem	341	257	253

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu

Pomimo, że w stosunku do roku 2014 obserwuje się znaczny spadek ogólnej liczby osób, które doznają przemocy w rodzinie, to jednak niepokojący jest ponowny wzrost liczby pokrzywdzonych dzieci.

Zespoły interdyscyplinarne oraz grupy robocze prowadzą szereg działań pomocowych w rodzinach z problemem przemocy. Do najczęściej stosowanych należą: monitorowanie sytuacji rodzin, kierowanie sprawców przemocy na terapię leczenia uzależnień; objęcie ofiar przemocy poradnictwem specjalistycznym, w tym: prawnym, psychologicznym i terapeutycznym; kierowanie sprawców przemocy do programu korekcyjno – edukacyjnego;

Działania podejmowane w rodzinach z problemem przemocy

Działanie	Liczba ogółem		
	2014	2015	2016
Liczba sprawców przemocy skierowanych do programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	66	49	56

Działanie	Liczba ogółem		
	2014	2015	2016
Liczba sprawców przemocy skierowanych na leczenie odwykowe (liczba wniosków złożonych w GKRPA)	22	37	34
Liczba osób doznających przemocy skierowanych do Punktu Interwencji Kryzysowej po wsparcie specjalistyczne (terapeutyczne, psychologiczne, prawne)	60	31	59
Liczba rodzin objętych monitoringiem z uwagi na podejrzenie występowania przemocy w rodzinie	157	168	163
Liczba zawiadomień skierowanych do prokuratury/Policji w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie	10	10	12
Liczba interwencji kryzysowych związanych z występowaniem przemocy w rodzinie	2	3	1
Liczba interwencji zakończonych odebraniem dziecka na podstawie art. 12A ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	6	3	1

Źródło: dane liczbowe Zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu

Na terenie 5 spośród 6 gmin powiatu działają punkty konsultacyjne (w tym 2 na terenie Gminy Trzebiatów), które udzielają pomocy prawnej, psychologicznej oraz terapeutycznej potrzebującym, w tym rodzinom z problemem przemocy. Ponadto dużym zainteresowaniem cieszy się pomoc specjalistyczna oferowana przez Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Poradnictwo specjalistyczne udzielone przez Punkt Interwencji Kryzysowej

	2014	2015	2016
Liczba osób ogółem, które skorzystały ze wsparcia w ramach PIK	410	500	330
Liczba osób korzystających z porad prawnych	195	301	129
Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego	85	125	108
Liczba osób korzystających z porad pracownika socjalnego	410	500	330
Liczba osób, które otrzymały wsparcie terapeuty ds. uzależnień	45	65	62
Liczba osób, które otrzymały wsparcie terapeuty dla ofiar przemocy	30	31	24

Źródło: dane własne Punktu Interwencji Kryzysowej

Największe zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną udzielaną w ramach PIK zaobserwowano w 2015 roku. W 2016 roku odnotowano znaczny spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia. Oprócz porad pracownika socjalnego, z którym ma kontakt każda osoba docierająca do PIK, największa liczba osób skorzystała z bezpłatnej pomocy prawnej oraz poradnictwa psychologicznego.

Ponad to każdego roku PCPR realizuje 3-miesięczny program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy skierowany do mieszkańców powiatu gryfickiego. Rekrutacja osób do programu odbywa się na podstawie informacji uzyskanych od kuratorów sądowych Sądu Rejonowego

w Gryficach, informacji pracowników socjalnych z Ośrodków Pomocy Społecznej z powiatu gryfickiego oraz informacji pracownika socjalnego PIK.

W 2014 roku w programie wzięło udział **9** mężczyzn, ukończyło program **6**. W 2015 roku do programu przystąpiło również **9** mężczyzn, ukończyło **7**. W 2016 roku uczestnikami programu było **7** mężczyzn, a ukończyło program **5 osób**.

Zajęcia w ramach programu prowadzone były przede wszystkim w formie grupowej, w oparciu o opracowany program terapeutyczny.

Przytaczając powyższe dane należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego problemu.

Analiza SWOT

Przeprowadzona diagnoza problemu przemocy domowej umożliwia sporządzenie analizy SWOT, jako jednej z najpopularniejszych technik analitycznych, dzięki której **można zanalizować i rozpoznać własne silne i słabe strony (Strengths i Weaknesses), a także istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego.**

MOCNE STRONY

- * powołanie i funkcjonowanie Zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie każdej gminy;
- * zintegrowane działania instytucji tworzących system przeciwdziałania przemocy;
- * wypracowanie modelu współpracy interdyscyplinarnej;
- * opracowanie i wdrożenie sprawdzonych procedur (Niebieska Karta);
- * działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- * zaangażowanie i profesjonalizm kadry tworzącej Zespoły Interdyscyplinarne oraz grupy robocze;
- * funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, zapewniające bezpłatny dostęp do specjalistów;
- * sprawne i uzasadnione przeprowadzanie interwencji w środowiskach zagrożonych przemocą dzięki znajomości procedur i wzajemnej pomocy Policji, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, pedagogów szkolnych oraz służby zdrowia;
- * dobre rozeznanie w terenie i lokalnych środowiskach rodzinnych;
- * możliwość korzystania ze szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje i wzbogacających wiedzę kadr pomocy społecznej na terenie powiatu;
- * istniejące zaplecze instytucjonalne: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie; Punkt Interwencji Kryzysowej, świetlice środowiskowe dla dzieci, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, zakłady opieki zdrowotnej, w tym Poradnia Leczenia Uzależnień, Klub Abstynenta Rega, Powiatowy Ośrodek Wsparcia, Schronisko dla

bezdolnych – Instytut Św. Brata Alberta, Placówka Opiekuńcza – Wychowawcza Dom dla Dzieci, pogotowie opiekuńcze, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Uśmiech”, domy pomocy społecznej, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryficach, parafie i związki wyznaniowe;

- * Nieodpłatna pomoc prawna realizowana przez Starostwo Powiatowe w Gryficach.

SŁABE STRONY

- * brak na terenie powiatu specjalistycznego ośrodka dla ofiar przemocy w rodzinie;
- * brak domu dla samotnych matek lub innej placówki zapewniającej miejsca całodobowe.
- * zbyt mała liczba sprawców przemocy kierowanych do programu korekcyjno – edukacyjnego;
- * niewielka liczba osób kończących program korekcyjno – edukacyjny;
- * słaba realizacja zaleceń i zobowiązań stawianych sprawcom przemocy;
- * niedostateczna wiedza o wzajemnych kompetencjach podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

SZANSE

- * udział lokalnych mediów w propagowaniu działań na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- * rozpowszechnianie informacji wśród społeczności powiatu gryfickiego w zakresie działalności instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy, oraz działań wobec sprawców przemocy.
- * nagłaśniane i rozpowszechniane w lokalnych mediach zagadnień związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, organizowanie konferencji na szczeblu krajowym i wojewódzkim, akcji i programów poświęconych problemowi przemocy;
- * prace nad zmianami do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podyktowane wnioskami z działalności zespołów interdyscyplinarnych i realizacji procedury Niebieska Karta.

ZAGROŻENIA

- * brak określonych dla sprawców przemocy skutków prawnych niestawiennictwa na wezwanie przewodniczącego ZI i nieokreślone procedury dalszego postępowania w takich przypadkach;
- * duża liczba umorzeń przez Policję lub prokuraturę postępowań w sprawie przemocy w rodzinie;
- * niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości istniejących przepisów prawnych;
- * wciąż niewystarczający poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.
- * niewystarczająca oferta szkoleń warsztatowych (poświęconych pracy ze sprawcą i ofiarą) w stosunku do szkoleń z zakresu obowiązujących aktów prawnych;

Rozdział III

Realizacja zadań Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy na lata 2018 – 2022

1. Zadania realizatorów Programu

Zgodnie z założeniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- a) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- b) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- d) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- a) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- b) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Głównym Realizatorem Programu na szczeblu powiatu jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach (PCPR)**. Podstawowym celem działalności PCPR jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie PCPR realizuje następujące zadania powiatu:

- prowadzi Punkt Interwencji Kryzysowej, zapewniając potrzebującym mieszkańcom Powiatu specjalistyczną, bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, terapeutyczną oraz poradnictwo socjalne;
- organizuje program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz prowadzi monitoring zachowań uczestników programu po jego zakończeniu;
- udziela informacji osobom ubiegającym się o pomoc o przysługujących im prawach i uprawnieniach;
- przeprowadza szkolenia dla kadry pomocy społecznej z terenu powiatu; oraz doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;

- współpracuje z kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmałżeńskich;
- nawiązuje współpracę z instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnia informacje w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej;
- prowadzi działania edukacyjne wśród dzieci, młodzieży i rodziców przy współpracy z placówkami oświatowymi;
- prowadzi lub uczestniczy w lokalnych kampaniach społecznych dot. przemocy w rodzinie;
- corocznie aktualizuje na stronach internetowych powiatów bazę teleadresową podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład zespołu obligatoryjnie wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Policji;
- oświaty;
- ochrony zdrowia;
- organizacji pozarządowych;
- kuratorskiej służby sądowej;

W skład zespołu mogą wchodzić również prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie grup roboczych;
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- prowadzenie sprawozdawczości w zakresie realizowanych zadań;
- powoływanie grup roboczych;
- dokumentowanie działań Zespołu oraz grup roboczych;
- koordynowanie działań instytucji realizujących procedurę Niebieska Karta.

Zadania gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

- przeprowadza dokładne rozeznanie sytuacji;
- wzywa osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich;
- udziela wsparcia osobom poszkodowanym;
- informuje członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej;
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania;
- w razie konieczności powiadamia ośrodek pomocy społecznej i wnioskuje o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami;
- wnioskuje do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym;
- podejmuje działania wynikające z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- prowadzi poradnictwo specjalistyczne w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu oraz pomocy psychologicznej.

Zadania Policji

- udzielenie osobom poszkodowanym niezbędnej pomocy, w tym organizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej;
- podejmowanie czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą oraz środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania wobec osób, które stosują przemoc w rodzinie;
- przeprowadzanie z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy rozmów o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą oraz wzywanie sprawców przemocy do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzanie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składanie systematycznych wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Zadania pomocy społecznej

- diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- udzielanie kompleksowych informacji o: możliwościach uzyskania pomocy, psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc; możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby lub rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- organizowanie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby pokrzywdzonej;
- zapewnienie osobie, w zależności od potrzeb, schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- udzielanie pomocy finansowej oraz niepieniężnej w formie dożywiania dzieci w szkołach;
- podejmowanie innych działań wynikających z pracy w grupach roboczych i zespole interdyscyplinarnym.

Zadania Oświaty

- diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
- udzielanie kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej

- i pedagogicznej oraz formach wsparcia rodzinie i dziecku, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- podejmowanie działań wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Zadania ochrony zdrowia

- każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie;
- jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta — A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona.

Zadania organizacji pozarządowych

- podejmują działania na rzecz niesienia pomocy i wyrównywania szans osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz dotkniętych przemocą w rodzinie. Szczególnie działania skierowane są na podejmowanie inicjatyw z myślą o dzieciach i młodzieży np. organizowanie letniego wypoczynku, zajęć socjoterapeutycznych, udzielenie wsparcia psychologicznego.

Zadania kuratorskiej służby sądowej

- udziela członkom zespołu interdyscyplinarnego informacji o obowiązującym stanie prawnym w zakresie oddziaływania prawnego na osoby stosujące przemoc w rodzinie, zwłaszcza na etapie postępowania wykonawczego w szczególności w trakcie sprawowania dozoru lub postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych;
- uczestniczy w pracach grup roboczych dotyczących osób lub rodzin, które jednocześnie pozostają pod dozorem lub nadzorem kuratora.

2. Formy pomocy rodzinie dotkniętej przemocą domową

W przypadku uzasadnionego podejrzenia występowania przemocy w rodzinie jeden z przedstawicieli podmiotów do tego upoważnionych, o których mowa w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj.: Policja, pomoc społeczna, oświata, ochrona zdrowia, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych), wszczyna procedurę „Niebieska Karta” w oparciu, o którą w/w podmioty podejmują są działania pomocowe w środowisku.

Wypełniony formularz A „Niebieskiej Karty” przekazywany jest do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (w terminie 7 dni).

a) Osobie/rodzinie dotkniętej problemem przemocy udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;

- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o rodzajów uszkodzenia ciała w związku z przemocą w rodzinie;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.
- wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

b) Interwencja kryzysowa

Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej interwencję kryzysową definiuje jako „zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy”.

Klasyczny model interwencji kryzysowej polega na zapewnieniu wsparcia emocjonalnego, poczucia bezpieczeństwa, zredukowania lęku.

c) Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK)

W sytuacji kryzysowej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach zapewnia bezpłatny dostęp do specjalistów w Punkcie Interwencji Kryzysowej. Zasady funkcjonowania PIK reguluje Zarządzenie Nr 1/PIK/2016 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach z dnia 04.02.2016 r. w sprawie zasad i trybu powołania Punktu Interwencji Kryzysowej w Gryficach.

Poradnictwo specjalistyczne w PIK realizowane jest przez:

- pracownika socjalnego – od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30;
- prawnika – poniedziałek w godzinach od 12.30 do 15.00;
- psychologa – wtorek w godzinach od 09.00 do 15.15; piątek w godzinach od 13.15 do 15.15;
- terapeuty dla ofiar przemocy i osób uzależnionych – środa od 14.00 do 17.00;
- terapeuty uzależnień – czwartek w godzinach od 11.00 do 15.00;

Pomoc w ramach PIK adresowana jest do mieszkańców powiatu. Może z niej skorzystać każdy, bez względu na dochód. Spotkanie ze specjalistą odbywa się po wcześniejszym ustaleniu terminu z pracownikiem socjalnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

b) Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizuje program korekcyjno-edukacyjny.

Program adresowany jest do tych mieszkańców powiatu, którzy zostali skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec, których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych; stosujących przemoc w rodzinie, którzy uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;

W programie mogą wziąć udział również osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa. Udział w programie jest nieodpłatny.

Program ma na celu powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy; rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie; kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie; uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy; zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie; zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy; uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

3. Przewidywane efekty realizacji programu

Zakłada się, że w wyniku realizacji programu osiągnięte zostaną następujące efekty:

- a) skuteczne zdiagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- b) edukacja i podniesienie świadomości społecznej na temat problemu przemocy w środowisku lokalnym;
- c) opracowanie informacji na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz stworzenie bazy teleadresowej;
- d) zbudowanie i rozwijanie lokalnego systemu specjalistycznej pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą;
- e) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- f) pogłębienie interdyscyplinarności działań instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- g) zwiększenie skuteczności działań korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- h) niwelowanie skutków przemocy i zapobieganie dysfunkcyjności rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Rozdział IV
Obszary i harmonogram działań

Działania zawarte w programie i przewidywane efekty odnoszą się do następujących obszarów :

L.p.	Kierunek działań	Rodzaj działań	Termin realizacji
1.	PROFILAKTYKA	1) diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie 2) promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych 3) profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym 4) diagnoza istniejącej infrastruktury instytucji zajmującym się problemem przemocy 5) podniesienie świadomości społeczności lokalnej poprzez kampanie edukacyjne, wydawanie materiałów o tematyce przemocy, organizowanie warsztatów 6) pozyskiwanie funduszy na działania profilaktyczne	na bieżąco, w okresie realizowania programu 2018 – 2022
2.	INTERWENCJA	1) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą 2) rozwijanie specjalistycznej pomocy 3) prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej 4) zapewnienie miejsca całodobowego ofiarom przemocy 5) informowanie ofiar przemocy o ich prawach	na bieżąco, w okresie realizowania programu 2018 – 2022
3.	EDUKACJA	1) prowadzenie akcji informacyjnych lub kampanii edukacyjno – społecznych na temat występowania zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów przeciwdziałania, możliwości uzyskania pomocy.	co najmniej 1 raz w roku
		2) rozpowszechnianie ulotek i plakatów informacyjnych; rozpowszechnianie informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie za pośrednictwem środków masowego przekazu: lokalnej prasy, stacji radiowej, strony internetowej PCPR; organizowanie pogadarek i spotkań w szkołach; zamieszczenie informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie na tablicy ogłoszeń w PCPR w Gryficach	na bieżąco, w okresie realizowania programu 2018 – 2022
		3) organizowanie szkoleń i doradztwa dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy 4) realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	co najmniej 1 raz w roku w cyklu 3-miesięcznym

4.	WSPARCIE I KOORDYNACJA	1) rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie poprzez pomoc psychologiczną, terapeutyczną, prawną i socjalną. 2) współpraca instytucji, służb i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy. 3) koordynacja i integracja działań interwencyjnych na terenie powiatu 4) realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 5) promowanie dobrych praktyk	na bieżąco, w okresie realizowania programu 2018 - 2022
----	------------------------------	---	--

Źródła finansowania

Zakres realizacji zadań ujętych w programie zależy będzie od wielkości środków finansowych samorządów, instytucji jak i poszczególnych organizacji pozarządowych.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Środki na realizację zadania, w myśl art. 6 ust. 5 powołanej wyżej ustawy, zapewnia budżet państwa. Realizatorzy programu zakładają również możliwość ubiegania się o środki z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

Monitorowanie Programu

Za monitorowanie realizacji Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2018 – 2022 jest odpowiedzialne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach. Po zakończonym roku budżetowym, do końca marca roku następnego, PCPR składa Radzie powiatu gryfickiego raport z realizowanych działań określonych w programie.

Monitorowanie działalności będzie dokonywane poprzez analizę następujących wskaźników:

- Liczba porad udzielonych przez specjalistów w Punkcie Interwencji Kryzysowej;
- Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”;
- Liczba działających Zespołów Interdyscyplinarnych;
- Liczba interwencji domowych Policji w związku z przemocą w rodzinie;
- Liczba rodzin na terenie powiatu objęta pomocą finansową i pracą socjalną z uwagi na przemoc w rodzinie;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem powodów udzielanej pomocy;
- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych;
- Liczba monitorowanych środowisk z uwagi na przemoc w rodzinie;
- Liczba osób skierowanych do programu – korekcyjno – edukacyjnego;
- Liczba zakończonych procedur Niebieska Karta;
- Liczba nietrzeźwych sprawców przemocy;
- Liczba osób dotkniętych przemocą;
- Liczba spraw skierowanych do prokuratury/Policji;

- Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia i tymczasowo aresztowanych z uwagi na stosowanie przemocy;
- Liczba interwencji zakończonych odebraniem dziecka na podstawie art. 12A ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

Baza teleadresowa podmiotów na terenie powiatu gryfickiego udzielających pomocy w związku z przemocą w rodzinie

Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach
ul. Dworcowa 22, 72 – 300 Gryfice; od poniedziałku do piątku od 7.30 do 15.30; tel. 91 384 66 26 lub 91 385 68 08; pokój 3, piętro I

Policja – numer alarmowy 997 lub 112

Nazwa i siedziba jednostki	telefon
Komenda Powiatowa Policji w Gryficach ul. Mickiewicza 19, 72 – 300 Gryfice	91 385 75 11
Komisariat Policji w Trzebiatowie ul. II Pułku Ułanów 4, 72 – 320 Trzebiatów	91 385 28 81 91 385 28 75
Posterunek Policji w Płotach Plac Konstytucji 3 Maja 1, 72-310 Płoty	91 385 75 74 91 385 75 73
Komisariat Policji w Rewalu ul. Mickiewicza 21, 72 – 344 Rewal	91 385 28 61 91 385 28 55

Zespoły Interdyscyplinarne

Nazwa i adres jednostki	Siedziba	telefon
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Plac Zwycięstwa 37, 72 – 300 Gryfice	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach	91 385 32 77
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Muzealna 5, 72 – 320 Trzebiatów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie	91 387 31 32
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ul. Zamkowa 2, 72 – 310 Płoty	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach	91 384 37 72 w. 41

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ul. Warszawska 31, 72-344 Rewal	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rewalu	91 386 25 73
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Długa 48, 72-304 Brojce	Ośrodek Pomocy Społecznej w Brojcach	91 386 14 44
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ul. 11 Marca 7, 72-343 Karnice	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karnicach	91 385 61 52

Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych

Nazwa i adres jednostki	Siedziba	telefon
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Plac Zwycięstwa 37, 72 – 300 Gryfice	Urząd Miejski w Gryficach	91 38 53 217
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Muzealna 5, 72 – 320 Trzebiatów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie	91 387 31 32 w. 41
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Pl. Konstytucji 3 Maja 1, 72 – 310 Płoty	Urząd Miejski w Płotach	91 385 14 15 w. 34
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Mickiewicza 19, 72-344 Rewal	Urząd Gminy w Rewalu	91 384 90 11
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Długa 48, 72-304 Brojce	Urząd Gminy w Brojcach	91 386 11 94
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. 11 Marca 7, 72-343 Karnice	Urząd Gminy w Karnicach	91 387 72 20

Prokuratura Rejonowa w Gryficach

ul. Niepodległości 54A, 72 – 300 Gryfice (siedziba Urzędu Skarbowego)
tel. 91 384 26 18

Sąd Rejonowy w Gryficach

ul. Wysoka Brama 2, 72 – 300 Gryfice
tel. 91 384 85 61

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

ul. Polna 8, 72-300 Gryfice
tel: 91 384 24 41

Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy SP ZZOZ w Gryficach, ul. Niechorska 27.
Tel. 91 3842061.

Poradnia Leczenia Odwykowego w Gryficach przy SP ZZOZ w Gryficach, ul. Niechorska 27;
Tel. 91 3842061. Poniedziałek i czwartek od 10:00 do 14:00.

Stowarzyszenie klub Abstynenta REGA, ul. Wojska Polskiego 23; 72-300 Gryfice (Miejska Biblioteka Publiczna), tel. 693 444 544 (czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8-20).

ZAKOŃCZENIE

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić drugiego człowieka. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu. Oznacza to, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Zgodnie z Kodeksem postępowania karnego, każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, również są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie dobrze zorganizowanych działań w ramach Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja takiego programu powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań w celu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy oraz poprawy funkcjonowania rodziny.

Gryfice, grudzień 2017 r.